

Q.FAB. MAXIMUM,
CUNCTATOREM,

UT A LIVIO ALIISQUE MELIORIS
NOTÆ SCRIPTORIBUS COMMEM-
DATUM ACCEPIMUS.

CONSENS. FACULT. PHIL.
DUCEM STRENuum
MONSTRAT,

S U B P RÆSIDIO

CLARISSIMI VIRI

DANIELIS ACHRELII

PROF. ELOQ. CELEBERR.

Honores Magisterii aditus,

LAURENTIUS GEZELIUS

Wesm.

*Candidam super eo bonorum censu-
ram expectans, A. 1691. d 23. Nov.*

a Meridie in audit. Max.

REFERRENDISSIMO
IN CHRISTO PATRI
Ac DOMINO,

Dn. JOHANNI
GEZELIO,

S. S. Theologiæ Doctori cele-
berrimo, Diœcesis Aboensis EPISCOPO
Gravissimo, Acad: PRO-CANCELLARIO
eminentissimo ac Consistorii Præsidi
dexterimo.

Patri Patrueli meo longe
benignissimo ac optimo.

*Ad devotionis gratiæ animi testationem
lubens meritoque dicat ac submissè
consecrat*

humil. cliens

Auct. Resp.

D. D.
Memb. I.

I.

Populi Orbis terrarum principis res, pace belloque magnifice gestas, virorum tempore a quo ipsi extitere, grandia facinora, ac tandem in iis de cursu cohibentibus obstaculis, se se eluctantem fortunam, quisquis reputare voluerit, minime mirum erit actorum ac majestatis mole eum obrui. Quippe cum non gens ulla, non populus quisquam ex tam exilibus initiis, in tam amplum, tot seculis duratum succrevit fastigium. scilicet fatorum leges hoc videbantur exigere, ut alibi non æque prudentia ingenia, virorum humeri, ac denique omnis omnium vigor a laboribus fuerint quietura. Imo verbo ut plura complectar, maiora, hic populus agendo atque audendo

quin' & bene consulendo commisit ; quam
mens & industria aliorum qvivere integra re-
ferre. Quocirca ubi hæc dudum quantum
quidem a fatis datum est, plurium sagacissi-
morum hominum cura industriaque ac judi-
cio, ita delineata sunt, ut nihil his addi possit,
quod non ex ijs sit desumptum ; ab eruditis me-
rito cautum est , ne dum veritatem ultra,
martiæ gentis facta extollerent, vel frequen-
tius tradita referrent, hinc invidiam ad tœ-
dium afferrent, illic inanis, tanquam fidem
hominum excedentis gloriæ speciem, quid-
ni ergo hisce superfluis laudibus quilibet mi-
noris acuminis abstineret, quorsum enim
magnifica encomia ubi denegantur animi
& fides? Ast in tanta actorum congerie, ubi
res omnes sic solidas sperare non licet, ut non
multitudo ipsa aliqvid enumerantibus subdu-
xerit ; vel affectatâ, studio partium , gloriâ,
immunes, ut non multa ex traditionum ac
fabularum nugis affluxerint: verissima semper
ac tutissima habentur, quæ a communi
rum ordine quam minime recedunt, vel quo-
rum rationem mens nostra facilius con-
cipit ; utut nulli dubitamus, quin ut consi-
lio divino res mortalium aguntur, quod qui-
dem præcipue de statu ac conditione ma-
gnorum imperiorum credi debet, sic huic
im-

imperio divinitus orbi destinato divinæ ma-
jestatis opere, majora obtigisse, quam quæ in-
tra vulgarem humanitatis modum contine-
ri dicat aliquis serio vel credat. Hæc ergo
imperii hujus tutela quæ penes majestatem
divinam tanto tempore fuerat, sicut immota
bene diuque stetit, sic majora ejus monstran-
tur documenta quām computare fas est, ab in-
stituto hic meo valde alienum. Ex abundan-
ti solum exemplorum cumulo unum rei
grande testimonium adfero. Scil. qua arte,
bello punico secundo Carthaginenses vice-
rint Romani.

II. Quæ fuerint scriptorum hac de re judi-
cia parum hic refert pervestigare, quippe aliis
licet alii verborum ambagibus, viri maximi
industriam ac mores expresserint omnes ta-
men uno quasi ore concinunt: Q. FABIUS
MAXIMUS CUNCTANDO RĒM RESTI-
TUIT. Dixi modo circa rerum publicarum
facies varias, non omnino ociose versari, imo
primas partes agere, regnorum statorem ma-
ximum Deum, adeoque his quos supra reli-
quos efferre velit non una ratione subyenire,
sed varia pro eorum quibus opitulari velit
sorte, adhibere arma; ac familiare hoc fere
ipsi est, novis ingruentibus malis, quæ gran-
des minitentur interneciones medicinam his

adhibere non vulgarem, sed afflictis aptam
conferre.

III. Si unquam malis externis quassata res-
publica Romanorum videretur aut ad occa-
sum vergere, procul dubio tali discriminis ex-
posita creditur bello cui jam eam emula
Carthago immersit, Hannibale duce: quod bel-
lum nomine *Punici secundi* insigniri solet,
quo quidem nihil atrocitate terribilior, iis
enim tum omnibus pugnatum est, ut quan-
doque in infelicitate Romani exercitus exitium,
terra, cœlum ac tota denique rerum natura
viderentur consensisse; integrumque erat hosti
ad satietatem de illo supplicium sumere,
imo quod satis est ad indignitatem mon-
strandam, videbantur mala ad summum ascen-
disse, ubi ad hunc gradum pervenerint. Hoc
vulnera, hisce doloribus jam res Romanorum
affligebatur, hoc malo, hisce oneribus popu-
lus superne astuare solitus, jacuit submersus.
quibus multi clarissimi duces viri consu-
lares succurrere aggressi sunt. Verum infeli-
ces, quippe pluribus prudentia, omnibus fet-
tuna defuit, actumque de re Romana esset, ni
unus quem huc adduxi, nova arte cladem o-
mnium avertisset, restituissetque rem inte-
gram. Et haec erat illa tot seculis decantata
illius *cunctatio*, qua hic tanquam reipublicæ,

sive ruentis fulcimentum, sive adverus op-
pressæ remus unicus, maris impetum pertina-
citer everberavit.

IV. Ut ergo me ad viri clarissimi institu-
tum conferam; paucis primum vim ipsam
vocis monstrare ac perpendere neque a pro-
posito, neque a consuetudine diu invalescen-
te, alienum credo. Notandum ergo hic præ-
primis, bifariam ejus radices literis impressas
cerni: æque enim salva latinitate *contari* dixe-
ris ac *cunctari*, præuntibus in utramque Scri-
pturam viris omni exceptione majoribus.
Cic. ad Attic. cumque ex eo de me con-
taretur. Hinc Freins hem. in Ind. Curt. ego
hoc verbum rectius scribi sic puto: *Contari*,
*nam a conto deductum videtur, quo iter facien-
tes vada ignota fluviorum perpendere solent,*
priusquam illis se committant. vide, & Soran.
Faber. in Lexico. voce hac. Frequentius autem
compositum occurrit *percontari*. Altera ergo
quasi vox est *cunctari* quod ad scripturam; ve-
rum diversitatem aliquam significationum
frustra requiris. Illa quidem hic nostra. Et
conjectura non omnino inconvenienti vi-
deor posse ac cuncto statuere hoc deductum
& **CUNCTARI** quasi *in cuncta ire*: sicut totum
hocce negotium transagit, in hisce perspica-
cissimus. G. J. Wossius, cuius ingenio fatus

ejus sententiam adduco, satis sufficientem, ubi in Lexico Etymol. ita voce cunctus. *A* cuncto est cunctari, quod proprie notat cuncta aggredi sive per cuncta ire, sed quia cuncta non sine mora perficere est, inde factum ut sumatur promerari. *A* priori significazione est percunctari. Quanquam aliis placet esse a contus quod instrumentum est nauticum, ad naves agendas & profunditatem aquarum cognoscendam. Sic Festus: percunctatio pro interrogatione dicta videtur ex nautico usu quo conto pertenant cognoscuntque navigantes aquæ altitudinem: ob quam causam, ait Verrius, et jam secundam syllabam per oculare scribi. Mihi id falsum videtur, nam est illa percunctatio quod is qui curiose quid interrogat per cunctas res it, ut recte per u literam scribatur.

Et quantum ad hæc, nihil quidem heic cernitur, quod non pro parte favorabiliori pugnare videatur, & de prudentia plurimum participare, quasi quæ nihil aggrediatur quin prius apud se omnes rei circumstantias coquit & recoquit. Ut si ponamus in suscepso jam, ubi pro patria pugnandum erat, num paribus cum hoste copijs certamen ineat, quo tempore quove loco, a rectone marte an stratagema. te res sit peragenda, imo ut nihil inconsideratè commissum credi possit, qua de re sat-

tis venuste Scheff. in suo de regn. Rom. Exercit. III. Thes. VII. Profecto baud infrequens ars est, interposita quadam mora vel præstolari novas occasiones, vel expedire ea per quæ rebus tuis conjulas, sicque obtinere promptius quod quærebas.

V. Verum enim vero ut sunt diversa hominum ingenia, atque in alia, mox alia magis prona, sic non raro obtigit, ut quod longiori successu obtinuit, pro bono ac utili imo & honesto sit habitum; quamvis casui & fortunæ illud esset trituendum, non vero virtuti ac scientiæ. Proinde quid mirum populū hunc natura viribusque ferocem, semper ea meditari, quæ ad suorum, sive virtutum, sive vitiorum exempla spectarent, ac prout martia gens erat, sic omne, illud suum dedecus credebant esse, quod ab originis suæ moribus recederet; eaque majorum ferocia, qua gloria eorum jam avita esse cœpit, maximum erat incitamentum rei properè gerendæ, raptur quippe ad similitudinem suorum excellens quæque natura, nec fere illis Patimur esse impares, quos gaudemus auctores. Hinc tantum apud eos invaluit audacia in bello, ut saepius vindicatum sit in eos, qui contra imperium, in hostem pugnaverant, quique tardius revocati prælio excesserant, quam qui

signa relinquere, aut pum loco cedere ausi erant. hisce ergo animis, dirus tanquam hostis erat cunctatio; quæ ut videbatur rerum tanto curriculo, obstaculo esse, hisce omnibus valericere jussa est, ac jam sicubi semet quandoque in castris monstrabat atque, inter milites insinuabat non amplius, talium societate digna reputabatur, sed in ludibrium sumta est, unde & spes ac salus una Romæ, hoc opprobrio mactabatur, ut pro *cunctatore segnis*, pro *cauto timidus* compellaretur, Scil. dum affin-gebantur vicina virtutibus vitiæ. Liv. L. XXII. In concussum ergo manet reprehendi ut plurimum cunctationem a sequentium ætatum scriptoribus, & communi voce, pro tarditate adhiberi, si ve mora in actionibus. Cic. in Dial. de amicit. *studium semper adsit cunctatio ab sit.* Atque alio loco: quibus rebus cognitis *Cunctatus non sum in cursu bonorum consiliorum.*

Memb. II.

I. Jam ut ad propositum revertar proprius, Q. Fabium exemplum grande felicis cunctationis ob oculos pono. Nomen Fabiorum certe in imperio Romano, suo tempore longe clarissimum erat, imo iniquitate fortunæ, maximæ quoqve & funestissimæ cladis fece-

rat' memoriam; quippe una familia brevi in tantam succerevit, ut una gens sibi bellum iu hostes assiduos deposcere non dubitaret, civibus universis favore & admiratione stupentibus; successissentque egregij ausus, ni illis inludisset fortuna, namque dum ex optato omnia cernunt fieri, stolida temeritate elati, cæco quodam impetu, inconditi ac palantes sponte ruunt in exitium. Hanc majorum suorum dementiam, : auspiciatori consilio abluere, & publico nomini & privatæ famæ valde intererat, cui muneri fortuna unum gloriæ vindicem manibus cæsorum tanquam satisfacturum, superstitem jussit esse. Hoe facinus multi attentavere ex hac stirpe oriundi, in tantum non irrito conatu, ut infelix familia haberet quoqve in posterum suos *Maximos*. sed verum de invidiæ insultibus triumphum distulit in tempora hujus cunctatoris, quem unum cognovit hisce parem, cui nihil deerat qvod in magno duce spectari solet præter inauspicatas comitatrices superbiam ac temeritatem. Hunc itaque quo alius efferret, conspicique faceret, in eatem tempora reservavit, qvæ prudentiam inopia, fatalem minitabantur imperio interitum, desiderabantque ducem, qvi avitam virtutem acueret ratione.

2. Atque hæc obiter ad originem hujus vi-
ri, & cunctandi occasionem dicta sunt; alia
ipsius sive honorum, sive morum nomina
sciens omitto, atque a diverticulo in viam
redeo.

Dixi superius in hujusce laudibus, haud
inveniri, qvi novam quasi hanc vincendi ar-
tem præterierint; eoque minime multus sum
in eorum elogiis recensendis, qui eam perse-
quuti sunt. principem locum in his utique ob-
tinet LIVIUS nobis in hoc studio commen-
datissimus, apud quem plura extant hujus rei
exempla, quam ut adducere ea audeam præ
rerum copia, quem vide in volum. quibus
bellum Punic. secund. complectitur. Cicero-
nis de hocce verba, eodem fere recidunt. bre-
vi plura complectitur in suo de Senect. Q.
Fabius Maximus sua patientia Hannibalem
molliebas. Sic Florus L.H.c.6. Prima redeuntis ut
sic dixerim & reviviscens imperii spes Fabius
fuit, qui novam de Annibale victoriam com-
mentus est, non pugnare, hinc illi cognomen
noyum & reipublicæ salutare Cunctator. Un-
de illud de populo, ut imperii scutum voca-
retur. Sic maceravit Annibalem, ut qui fran-
gi virtute non potuerat, mora comminuere-
tur, conf. supra his, notas Freinsh. De hoc eod.
Virg. Æneid. Lib. VI. v.845.

--- tu Maximus ille es
Unus qui nobis cunctando restituis rem.

Sic Ennius

Unus homo nobis cunctando restituit rem,
Non ponebat enim rumores ante salutem,
Ergo postque magisq; viri nunc gloria claret.

Breviter at venuste totam hanc scenam re-presentabat Cluverius, ut ut in nullo recedat at laudatis modo Scriptoribus, præsert. Ann. Floro, in Epit. Hist. p. m. 162. *Adversus hostem toties victorem, tam callidum, non virtute tantum, sed suis etjam consiliis pugnare oportebat.* Itaque prima reviviscentis Romæ spes Fabius fuit, novam de Annibale victoriam commentus non pugnare, unde illi nomen novum & reipub salutare **CUNCTATOR**, Scutum Imperij. Sed ne ultra propositos terminos vager, congeriem testimoniorū hic non cumulo, præter ea quæ extant monumenta, omnibus seculis hæc traditura. Hic itaque in compendium adduco, quæ hujus vitam, munia ac ingenium concernentia expressa habet Grut. in inscriptionibus. pag. CCCCVI. l. 7. Q. FABIUS. MAXIMUS. DICTATOR.BIS. COS. V. CENSOR. INTERREX. II. AED, CUR. Q, II. TR. MIL. II. PONTIFEX. AUGUR. PRIMO. CONSULATU. LIGURES. SUBEGIT. EX. IEIS. TRIUMPHAVIT. TERTIO. ET, QVAR.

TO. HANNIBALEM. COMPLURIBUS. VICTO-
RIIS. FEROCEM. SUBSEQUENDO. COHER-
CUIT. DICTATOR. MAGISTRO. EQVITUM,
MINUCIO. QUOIS. POPULUS. IMPERIUM.
CUM. DICTATORIS. IMPERIO. ÆQUAVERAT.
ET. EXERCITUI. PROFLIGATO. SUBVENIT.
ET. EO. NOMINE. AB. EXERCITU. MINU-
CIANO. PATER. APPELLATUS. EST. CONSUL.
V. TARENTUM. CEPIT. TRIUMPHAVIT. DUX.
AETATIS. SUÆ. CAVTISSIMUS. ET. REI. MI-
LITARIS. PERITISSIMUS. HABITUS. EST.
PRINCEPS. IN. SENATUM. DUOBUS. LUSTRIS.
LECTUS. EST. Altera inscriptio occurrit in
volum. seq. adducam & verb. auctor. Grut.
Pisari prope hortum Principis visitur basis statue
unius lateris, sunt virago armata, item dearmata al-
tero genu terram videtur supplicare priori. Retro
armatam sunt duo, quorum unus armatus est ha-
bitu Tribuni, alter sine armis cum vexillo cui in-
scriptum. S. C. Latere secundo aspicitur exercitus sub
armis. Tertio utrinque pugnatur tubis præcientibus,
vexillis Item inscriptum. S. C. Sub equorum pedibus
jacent mortui plures. inque marmoris cubo scribitur.
LUXURIANTEM. ANIMO. POENUM. FERRO-
QUE. POTENTEM.
URBIS. IN. EXCIDIUM. VIX. PUBER. AD. AR-
MA. VOCATIS.
PATRIBUS. EDOCUI. CERTA. SUPERARIER.
ARTE.
POSSE. OLIM. INVICTAS. PER. NOS. CARTHA-
GINIS. ARCES.

INSOLITUM. SUBIERE JUGUM. VICTORIA.
NOSTRA. EST.
ANNO. ET. IBERUS. ATROX. CONJUNCTI QVE:
ARMA. SYPHACIS.
MAXIMA. CUNCTARUM. VICTORIA. VICTA.
VOLUPTAS.

Posteriori huic inscriptioni hæc mea saltēm
subjicio. movere qvidem hoc animos legen-
tium posse, qvod tanquam spuria ac suppositi-
tia auctori vel collectori ipsi habita, non o-
mnino integræ fidei sit; Ast non multum il-
lius auctoritas, qvisqvis ejusdem faber pri-
mus extitit nostræ, derogat veritati, satis e-
nim compertum est ubi sequioris ævi ho-
mines majorum res gestas enarrare aggres-
sio sint, suæ id solertiæ duxisse, qvod ad vi-
vum qvâsi eas poterint repræsentare. Quid
sibi voluerint hæc imagines facile cuivis ob-
vium: itaque eas prudentium relinquō enu-
cleandas judicio.

Memb. III.

I. Atqve hæc fere fuerunt qvæ ad rei cogni-
tionem enarrasse volui: Nunc breviter ea at-
tingere libet, quæ hoc instituto observanda re-
liquit magister hic, ac Prætor optimus rei mi-
litaris. Exempla recti & solatia mali ex me-
moria veteri haud repeti absurdè; egregie no-
tavit Tacitus Hist. Lib. III, Cap. 52. plures e-
tenim

tenim aliorum eventis docentur, nam situs gentium, varietas præliorum, clari ducum exitus retinente & redintegrant legentium animum, nos seva iussa, continuas accusationes fallaces amicitias, perniciem innocentium & easdem exitu lausas conjungimus, Obvia rerum similitudine & satietate. Laud. Tacit. Lib. Ann. IV. vide. de hisce prolix. J. Lips. L. I. C. IX. Unde rer. Rom. Script. Liv. L. 32. c. 21. Satis exemplorum nobis alienæ clades præbent, ne quæramus quemadmodum ceteris exemplo simus. Proinde ut non hic ducem militarem, omnium virtutum militarium exemplar sisto, sed ea in adducto observo, qvæ præter alios ipsum commendant, sic qvod ad munus imperatorum faciat hæc cunctatio, est qvod paucis exponam.

II. Primam sese celebrandam offert viri maximi religio, prout primaria ipsi cura fuit placare Deos, qvos censit reipubl. suæ iratos ob intermissa diutius sacra, quare in victimis & suppliciis Deorum maxime munificus erat Scil. ita est, ut urgente malo repentino, nec scio quæ dementia, ingenia hominum occæcat, ut fere nihil sit frequentius, quam ea potissimum omitti, qvæ ad salutem faciunt plurimum. certeque militaribvs animis nihil minus curæ est, quam vota Deorum, quo-
rum

rum fere personam hic sustinuit Flaminius
conf. Rom. Cujus funesti Oris verba fue-
re. Nec enim inde votis aut implorationibus
Deorum, sed vi & virtute evadendum esse. Liv.
L. 22. s. atque Minuc. vid. Liv. L. 22. c. 24. No-
strī vero quasi iuruguralis oratio fuit plus
negligentia ceremoniarum auspiciorumque
quam temeritate atque inscitia, peccatum a C.
Flaminio Consule esse. qvæque piacula iræ Deo-
rum essent Deos Consulendos esse. vid. prolix.
de hisce Cit. l. Liv. Sane in omni republ.
 $\pi\varrho\omega\tauov$ ή περιθέλειον ἐπιμέλεια Arist. Lib. polit.
7. c. 8. primum est curatio rerum divinarum
Und. notabilis inscript. Grut.

Numine invocato, absque cuius nutu neque
quicquam rite inchoari neque perfaci potest.

III. Hæc quidem numinis reverentia præter
ipsius cultum facile effecisse creditur, ut non
temere sese immiseret contentionibus exi-
tialibus siquidem cultus ingenuus hoc exigat,
ut nihil committatur, quod deorum offendam
extorqeat. quod jure in Numa laudat
Scheff. dicto Lib. II. XII. Sacra quoque du-
plicis fuere generis, unum quo colebat deos suos
hoc enim his egit ut civitatem faceret rebus
suis fidem, commendaret probitatem justi-
tiam fidem, pacis quietisque in animis omnium
generaret amorem. hinc donec secus com-

ratas' res sentimus, prouiores erimus ad bene
de omnibus judicandum, eaque propter non
ad quamvis auram ad vim recurrentum; no-
tanter ergo ut solet magnus noster H. Grotius
Adversus incertos metus a Divina providentia
& ab innoxia cautiōne, non vi p̄fidiū per-
tendū est, Quare minime mirabile est du-
cem tam prudentem pacem quæsivisse, nam
certamina rapinae, cœdes, quibus per bella homi-
nes dant operam, licet excusentur bellorum
justitia, usu tamen frequenti, transeunt in
mores, trahuntque animos, a cultu recti ac
honesti. Cicero ergo pro Marc. neque enim
ullum bellum tam bene geritur, quin in illo
multa accident, quæ in pace non ita fuissent
futura. Exclamat ergo quanta innocentia
debent esse imperatores? quanta in omni-
bus rebus temperantia? quanta fide? quanta
humanitate. Quæ nisi aut omnia aut plera-
que habeat, non ego possum imperatorem in ali-
quo numero putare.

Atque, hac ratione unice, finis melioris
notæ imperiorum obtineri creditur, nem-
pe SALUS POPULI, quippe felicibus sæ-
pius, infaustis semper bellis hoc commune
est, ut opibus rempublicam exhaustant; nam-
que ubi potentes dissident humiles laborant.
Nostro itaque visum, omnia prius verbis
quam

quam armis experiri, & quō ad fieri potuit
rem componere. quippe ut ultra omnem
controversiam est, vīctis, (qualis jam caussa
erat ducis Romani) pacem ac concordi-
am utilem, sic victoribus conducibilem ac
speciosam esse valde manifestum est. Quod
qvidem, documentum in omnes casus An-
nibal, ingenue fateri coactus ut intra histo-
riæ periodum maneā: *in bonis inquit tuis
rebus, nostris dubiis, tibi ampla & speciosa pax
est, nobis necessaria magis quam honesta.*
*Melior tutior q̄ est certa pax, quam sperata vi-
ctoria, quo spectat hoc Italici Pax: optima rerū.*

Quas homini novisse datum est

Pax una triumphis

Innumeris potior.

Hinc Tacit. Annal. l. 12. 20. 3. Si in bello
perseveras quid nisi tedium ex mora, peri-
culum ex properantia te manet?

IV. Altera deinde cunctationis vis sese exer-
cebbit, ubi inter arma consultandum erit. Non
semper in nobis est quales simus, ex aliena sa-
pe libidine nostra fortuna dependet, freqventer
laceſſitis erit pugnandum. Imo haud facile
qvem invenies, qvi non aliqua honesti specie
luctam affectet. Omnium qvippe controver-
ſiarum ac litium caussa in eo fundata est, qvod
quisqve se injuria affectum credat, nam te-

mere in acie versari, & manu cum hoste coti-
fligere, immane quiddam & belluarum simi-
le esse omnes concedunt. itaque, qvæ verbis
componi nequeunt, ea hic armis decerni, ne-
cessum est. Hic ergo quomodo transigenda
res erit, non aliis hoc nostro monstravit re-
ctius, sicut dux hicce circumspectus projectè
audaculo semper melior est habitus. Fuit er-
go ipsi temeritas semper suspecta, imo ita in-
visa, ut majorem sibi fuisse molem cohibere
ducum ex hac fluentem inscitiam ac rabiem,
quam vim hostium sustinere merito questus
sit. unde non imperio modo, sed consilio et-
jam ac prope precibus quandoque agebat,
ut plus consilio quam fortunæ considerent. Ta-
lem certe ducem hæc tempora exigebant,
non res familiaris, non miles numerosus nunc
suppetebat, quibus hosti obviam eundum
erat, unum consilium, remedium unum erat
differre pugnam, donec domo peregrinus
hostis fame consumeretur. de hoc certe pro-
posito Septalius p. m. 112. Prudentis principis
est, rebus arduis ac difficilibus, illud consi-
lium factu facile ac desiderabile reputare, quod
necessitas jubet, vel quod minus ceteris factu
difficile ac periculosum est. Et porro p. 123. Pru-
dentis est tempori interdum intervire, casi-
busque magnis cedere. Nam adversus tem-
pestatem

pestatem insuperabilem optima defensio est vela
contrabere. Hanc in duce hoc nostro virtu-
rem oppugnare adortus est fervor juniorum,
status reip. nullam quasi cunctationem admit-
tens, imo perfidia hostis quem unice move-
bat, expediebatque illi hanc suspectam popu-
lo reddere, verum hisce omnibus par maxime
erat, atque probe, longâ eventuum experien-
tia sciebat, quo gravius evitaret malum, mi-
nus quoddam eligendum esse. Verbaque
tanquam ex oraculo hæc erant: *Medicos in-*
terdum plus quiete, quam movendo atque a-
gendo proficere, haud parvam rem esse ab to-
ties victore hoste vinci desisse, & ab continuis
cladibus respirasse.

Atque hæc erat viri cunctatio, bello hoc.
ce saluberrima: quid pace præstiterit non li-
cer hic perquirere, cum nec angustia pa-
gellarum sinat, nec alii quam huic bello
eam destinasse credo fortunam, hoc unum
hic colophonis loco observo, nullum cun-
ctationi locum esse, in eo consilio, qvod
non potest laudari, nisi peractum. Poten-
tiam tamen cautis quam acrioribus consi-
liis tutius haberi. Ergo prius quam incipias
consulto, ubi consulueris mature facto opus
est. Consilia vero Regi Patriæ & univer-
sis civibus in Salutem, D.B.V.

CANDIDATO Scenarum clementissimo
DN. LAURENTIO GEZELIO,

Nῦν σὲ Θαλία σοφὴ κρήτη Φίμερον ὕμνον ἀείδειν,
Νῦν ἐν φθόγγον ἐπὶ χερσὶ λύρην ὄρεζειν.
Φοῖβος ἄναξ χαρίτων, ὃς γείμιμαλα πρῶτος ἔγαξε,
Ψάλλει ἐν Ορευχίᾳ, πόλλα σοφιζόμενος.
Νέσορος ἀντιθέτη γλώσσαν σοφίαντες ἀκάω,
Καὶ ἀυλῶν ἀγαθῶν ἴμενέσσοντι ὅτα.
Οὐαὶ τῷ, ὃς μάστις Φίλου ἡτοῦ ἀγάλλεται ἥδη,
Ως χαίρει δὲ ἐπειστ Δῆλος ἀπειρεσίῃ.
Αἰὲν δόξα μένει ξενικὴ τοῖς σώφροσιν· αἰὲν
Εἰς Φάος ἡλιες ἐφθασεν η ἀρετὴ.
Αλλὰ περὶ γνώμην μὲν εἴναι δεῖ παιδὸν ἐπαιρεν
Τῦτὸ τε ουσοιχεῖν Φεγγομένοισι μέτρῳ.

LAURENTIUS GEZELIUS

Per anagramma,

LAURU ZETE SIGNES LUI,

Ergo jacent prostrata solo Junonia regna
Scenivagis rabulis, segnibus acta popis.
Exoriens boreā ZETE, cladique LUIque
O LAURU SIGNES, ostia clausa veges.
Consultis Fabius, citior Trajanus in aulis,
Prævia constantis sint documenta throni.

Occupatissimus ad clamabam
JOH, RUNGJUS.

Fratri carissimo

LAURENTIO GEZELIO,

Honores Magisterii jam jam adeunti

Ata mortalium ei esse, ut variis
abripiantur difficultatum involu-
cris, quis unquam negaverit?
Ast mirum in tam pari omnium
Conditione, qua certi quicquam nemo sibi pro-
mittere ex caducis hisce actionibus potest,
quam felici alii, alii infastâ mente res suas
disponunt. Hi enim quasi fortunam in ma-
nu semper habeant, alto salo turgidissimis velis
nusquam subverentur se comittere, alii certe,
quod ego facile crediderim, ingenium ejus ex-
actius edocti, nunquam eo adigi possunt, in-
certo casui res suas ut commendent seque
suaque discrimini ut exponant. Cælum, loco-
rum temperiem, mores ac ingenia hominum
formare notarunt prisca sapientia inclyti, imo
nescio quid non Astrorum operationibus as-
signent, stolidè creduli, in tantum dementes,
pudet dicere, ut culpam que penes cometen-
tianii nostri quærenda esset, cuius influxus in
res corporeas, a nobis dependet contentur in a-
stra superna derivare. Roma certè civitatum
Regina in veteratam hanc stultorum opinionem
dete-

detexit, ex cuius mænibus prodiere, tot ingenio capti
vespiliones, triumphare sibi visi, dummodo præcipi-
tes in exitium quiverint ruere, alii quoque, ex ijsdem
quos conscientia recti & honesti sic moderata est, ut
nihil temere nihil inconsidere agant unquam, neque
coacti fatis cedere: Unde fluit ex seipſ. Quemque
fabrum ſue fortunæ eſſe, ac prout velit ſua quisque
eſſe, ita ſe reſ ejus habere. Tua egregia diſputatio, Fra-
ter cariſſime, ſatis ſanum ſuper hiſce juſdicium in te te-
ſtatur, cui ſaltem pulchra hæc videntur quæ proſi-
eſcuntur ex recto & integro rationis uſu, unde valde
te video illos parvi facere qui omnia præpoſtere agunt
ut videantur feciſſe præpropere Hæc, iñtituta compa-
ratione inter cunctatorem tuum, & rabiem ferociſſi-
morum ducum pulchre doces, cernentque propediem ta-
lia te exempla non ocioſe ſpectare ſed ex aliorum co-
natuum ſuccesſu tuas reſ ſic iñtituiſſe ut non ite-
rato de quarundam actionum deliriis omina mala
glorientur, nec honeſta aliqua umbraculis obducta,
tibi denegaffe. Iergo quo ſpecimina virtutis te vocant,
atque cunctanti tibi ſponte ablatos honores modiſte
ſuſcipe; contingant tibi ex optato cuncta.

Aboæ die 20. Nov.

1691.

Ceu Vovet

S A M U E L G E Z E L I U S G. F.
W eſſm,

R. M. 6138